
RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁS

FÓRIZS SÁNDOR

Az osztrák rendőrtiszt-képzés

Az Osztrák Szövetségi Köztársaság rendőrtiszt képzése jelentős mértékben eltér az általában megszokott, a környező országokat jellemző megoldásoktól. Ennek valószínűleg történelmi hagyományai vannak, amelyen az sem változtat, hogy a bolognai rendszerre történő áttéréssel formai és tartalmi közeledések történtek a máshol alkalmazott módszerekhez. Emellett az eltéréseket vizsgálva feltétlenül találunk egy sor pozitív, előnyös felkészítési megoldást, amelyek akár példaként is szolgálhatnak a képzés sokoldalúvá, színessé tételére.

A kilenc szövetségi tartományból álló Ausztria lakossága 8 356 707 fő (2009-es adat). A 2005-ös évben új rendőrségi törvényt fogadtak el és 2005. július 1-el úgynevezett rendőrségi reformot hajtottak végre, melynek során egységesebbé tették a rendészeti szerveket. Addig az állam területén három nagyobb rendészeti szerv működött. A legnagyobb változtatást a csendőrség megszüntetése, a Szövetségi Rendőrségbe történő betagozása jelentette, mely 15 000 munkatársat „vitt be” a megerősödött és hatáskörében, illetékességi területében kibővült rendőrségbe. Ez az új szervezet ma 23 000 munkatárssal dolgozik és 1 000 felügyelőséggel, mint legkisebb szervezeti egységgel, kvázi rendőrőrsrel rendelkezik. A tisztképzésnek körülbelül ezt a szervezetet kell kiszolgáltatnia. Néhány speciális rendőri alakulat nem tartozik a Szövetségi Rendőrség irányítása alá, valamilyen más alárendeltségi megoldással közvetlenül minisztériumi szervekhez kapcsolódik. Egyik ilyen a Wiener Neustadt-ban található „Kobra Bevetési Egység”, („Einsatzkommando Cobra”), melyben kb. 450 fő rendőr dolgozik, akiket a Szövetségi Rendőrség állományából toboroznak, de ideiglenesen átkerülnek ehhez a kötelékhez. Nem része még a Szövetségi Rendőrségnek az úgynevezett Légi Rendőrség sem, amely az országban nyolc bázissal rendelkezik. Az előbbieket mellé még negyvennyolc településen találunk különböző megnevezéssel – városőrség, városi rendőrség, biztonsági őrség – önkormányzati rendőrségeket, az ottani polgármester alárendeltségében korlátozott, behatárolt feladatkörben tevékenykednek.

A rendőrtiszt képzés céljából az osztrák belügyminisztérium nem alapított saját intézményt, keresett egy erre a célra megfelelő, már működő állami fenntartású polgári főiskolát. Ez a Wiener Neustadt-i Szakfőiskola¹. Az 1994-ben alapított iskola négy nagy területen – gazdaság, technika, sport, egészségügy – kínál fel bachelor és master képzést. Ehhez kapcsolódott ötödikként a biztonsági megnevezéssel futó rendőri, rendészeti felkészítés. Az általános körülmények szemmel láthatóan optimálisak. Zöldmezős beruházás, minden új és modern, céltudatosan képzési célokra tervezve és kivitelezve. Jelenleg az iskola 3 200 hallgatóval rendelkezik az öt nagy képzési területen. Széleskörű nemzetközi kapcsolataiknak köszönhetően, mivel hatvan partnerintézménnyel működnek együtt, hallgatóik 13%-a külföldi, Amerikától Ausztráliáig. Gazdasági területen angol nyelvű képzés is folyik. Modern idegennyelvi központjuk angol, francia, olasz, spanyol és orosz nyelvképzést biztosít. Különösen fontos, megbízható háttérrel nyújt a rendőri területnek az informatika, kommunikáció, jog, gazdasági ismer-

¹ Szakfőiskola Wiener Neustadt, Fachhochschule Wiener Neustadt, honlap, www.fhwn.ac.at

retek, vezetéselmélet vonatkozásában. Az, hogy a választás erre a főiskolára esett egyéb okokkal is magyarázható. A belügyminisztérium képzési intézménye, a Biztonsági Akadémia² korábban is szoros kapcsolatokat tartott fenn velük és az eredményes együttműködés is ebbe az irányba hatott. Wiener Neustadtban találhatóak a Kobra Bevetési Egység és más rendőri szervek, melyeket szintén be lehet vonni a felkészítésbe. Talán azt is figyelembe vették, hogy a városban működik, egyébként 1752 óta, az osztrák hadsereg tisztképző akadémiaja (főiskola), a Theresianische Militärakademie³, amely polgári, civil képzést is felkínál és a biztonsági ismeretek oktatásában jelentős tapasztalatokkal rendelkezik. Logisztikai szempontból az iskola egyértelműen sikeres választás volt. A hallgatói szállás, az étkezés, tantermek, kabinetek, irodák, informatikai és irodatechnikai eszközök, minden biztosított, és mindezekért nem kell apparátust fenntartani, mert azt a főiskola gazdasági rendszere biztosítja. A belügyminisztérium és a tanintézet között megkötött és évente pontosított együttműködési megállapodás szabályozza a szükséges szolgáltatásokat, a költségterítést. A minisztérium bérlí az elhelyezést, fizeti a főiskolai oktatók és a máshonnan érkező – rendőr, stb. – külső előadók óratartását. A költségek áttulalása, beleértve a két hivatásos rendőr fizetését is, akik a főiskolára vezényelve dolgoznak, évente egy összegben történik. A rendszer személyzeti vonatkozásban is egyszerű. Egy fő tiszt, egy hadnagy, fogja össze a szervezési-tervezési kérdéseket, mint koordinátor egy titkárnő segítségével. Egy rendőr alezredes a szakért felelős személy a bachelor, egy professzor, aki polgári oktató, a mesterképzésben. Rajtuk kívül két tudományos munkatárs és egy szociológus dolgozik a rendőri felkészítésben tevékenykedő munkacsoportban. A hivatásosokat leszámítva mindenki az iskola alkalmazottja és a belügyminisztériummal nem állnak semmilyen jogviszonyban.

A hallgatók mind a BA mind a MA szinten az iskola hallgatói, a képzés ingyenes, az állam fizeti. Az utazást, az iskolai szállás költségeit a belügyminisztérium megtéríti. A résztvevők az összevonásokon civil ruhában vannak. Az állami fenntartású felsőoktatási intézményekben a tandíj szemeszterenként egységesen 363 euró mely a résztvevőket nem terheli. Mindkét képzés, a BA és az MA levelező rendszerben történik munka mellett, nagyszámú összevonással. Az utazást a munkáltató fizeti a rendőrség esetében és biztosítja a részvételt az oktatáson. Nyilvánvalóan ez az oka, hogy a minisztérium az érintettek munkahelyével egyeztetve engedélyezi a részvételt, a beiskolázást, ami a felvételi rendszerbe történő közvetlen beleszólást jelenti.

A *bachelor* képzést 2006-ban indították öt évre akkreditálva. Megnevezése „Rendőri Vezetés”, „Polizeiliche Führung”. A diploma megnevezése „Bachelor of Arts in Police Leadership”. Ez az első bolognai típusú rendészeti jellegű főiskolai képzés Ausztriában. Hat szemeszteres levelező felkészítés. Ha a tananyag belső tartalmát és az alkalmazott módszereket, a végső célt meg akarjuk érteni, látnunk kell a felvételi, beiskolázási követelményeket, melyek sok sajátosságot tartalmaznak. Az éves keret, a minisztérium határozza meg, 25 fő, alapvetően hivatásos rendőr. Magyar terminológia szerint tiszthelyettes. Ausztriában a rendőri alapfelkészítés két éves és a kilenc szövetségi tartomány valamelyik rendőrségi képzési központjában kerül rá sor. A jelentkezési életkor 18–30 év között van. Mivel ezek a központok a Biztonsági Akadémia hatáskörébe tartoznak, ennek a szervezetnek a rendőri alapképzéstől a mesterképzésig a teljes folyamatra rálátása van, s ez irányítás szempontjából nyilvánvalóan sok előnnyel járhat. Az alapfelkészítést hároméves végrehajtó szolgálat követi az ezzel együtt járó szakmai gyakorlat megszerzésével. A szükséges szakmai gyakorlati ismeretek megszerzése után a rendőr jelentkezhet és bekerülhet egy kilenc hónapos magasabb szintű tanfolyamra, mely a tiszthelyettes állományt további, nagyobb kvalifikáltságot kívánó feladatok ellátására készíti fel. Ezt újabb három éves gyakorlati munka követi, majd lehet jelentkezni a BA képzésre. A rendszer még

² Biztonsági Akadémia, Sicherheitsakademie, SIAK, honlap, www.siak.at,

³ Katonai Akadémia, Theresianische Militärakademie, honlap, www.milak.at

nem állt be teljesen, akadhatnak kis számban olyanok, akik még nem rendelkeznek a második, kilenc hónapos tanfolyammal. A főiskolai képzés első szemesztere teljes egészében ennek az anyagát tartalmazza. Az első félévre csak azon felvetteket hívják be, akik esetében ezek az ismeretek hiányoznak, a többieknek a szemesztert automatikusan aláírják. Az előbbiekből látszik, a BA képzésre bekerülők hivatásos rendőrök, akik elvégeztek egy kétéves és többségük egy a felett álló kiegészítő kilenc hónapos felkészítést és legalább 3–5 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. Ezen előképzettség birtokában értelemszerűen a tananyag összeállításánál nincs szükség olyan témakörökre, mint rendőri alapismeretek, lövészet, szabályzatismeret, alap technikai ismeretek, a tiszthelyettesi szintű tevékenységhez szükséges jogi ismeretek, fizikai felkészítés, stb. Az oktatás szakmailag magasabb elvárásokat, kompetenciákat célozhat meg, mintha a résztvevők most érkeznének a középiskolákból.

2011-ben a meghirdetett 25 helyre 75 pályázatot nyújtottak be. A felvételi bizottság 21 főt terjesztett fel a minisztériumba beiskolázás céljából. A szolgálati hely vezetőjének is jelentős szerepe van a minisztérium pozitív döntésében. A felvételi rendszer többlépcsős. A minisztérium által kiírt pályázati felhívásra jelentkezőket először egy felvételi tesztre hívják be mely szakmai és általános műveltségi tématerületeket tartalmaz. Körülbelül két hónap múlva, a kiértékelést követően fizikai felmérésre és pszichológiai vizsgálatra kerül sor. A végső pontszámok megállapításánál kis mértékben figyelembe veszik a középiskolai érettségi eredményt is. A besorolás élén álló 25 főt terjeszthetik fel további eljárásra.

A bachelor képzés felépítését a táblázat szemlélteti. A képzés célja, hogy építve a tiszthelyettes alapoktatásban, a gyakorlati munkában és a kilenc hónapos tiszthelyettes továbbképzésben megszerzett ismeretekre, az addig elsajátított jogtudományi alapokra a hallgatók rendészeti vezetői kompetenciákra tegyenek szert. Megszerezzék az ehhez szükséges módszertani ismereteket; üzemeltetési, gazdálkodási, pénzügyi tudást; elsajátítsák a munkatársakkal történő vezetői érintkezés, kapcsolattartás ismereteit. Integratív projektek és rendőri vezetési gyakorlatok támogatják a megszerzett kompetenciák elmélyítését. Tudományos munka végzésére irányuló felkészítés erősíti az eljövendő önálló tevékenységet.

A tanórák megtartása összevonások keretében történik. Az oktatók alapvetően a főiskola tanárai, a bécsi jogi egyetem meghívott előadói és a szakma minisztériumi valamint végrehajtó szintű képviselői. Mindkét képzési szinten kiemelt fontossága van a távoktatás jellegű megoldásoknak, melynek informatikai támogatását a főiskola intranet rendszere illetve az általános internetes rendszer biztosítja. A hat szemeszter alatt összesen 45 hét összevonás van, mely egy viszonylag magas 1592 óraszámot biztosít átlagosan heti 35 óra terheléssel. Kizárólag angol nyelvet tanulnak, melynek magyarázata, hogy a nemzetközi rendőri tevékenység nyelve ez, illetve a nemzetközi rendőri missziókban történő részvétel e nélkül elképzelhetetlen. Ausztria minden gimnáziumában egységesen kötelező az angol oktatás és az ebből a nyelvből szerzett vizsga. A főiskolai tanulmányok kezdetéhez a gimnáziumi angol nyelvvizsga megléte van előírva, ez egyben a kimeneti feltétel is. Aki ezzel nem rendelkezik, nem mindenki jön ilyen típusú középiskolából az osztrák rendszerben, annak az első szemeszteréig meg kell szereznie, ellenkező esetben nem folytathatja a tanulmányait. Kisebb óraszámokban tartanak angol nyelvű szakmai foglalkozásokat. Az 5–6. szemeszter során két hetes külföldi szakmai gyakorlatot szerveznek a hallgatóknak külön-külön rendőri szerveknél. Ennek keretében a mi Rendőrtiszt Főiskolánkon is megfordultak. Az egész törekvés beleillik abba a németországi rendszerbe, hogy a képzésben résztvevők megismerjenek személyes tapasztalatok útján egy külföldi rendészeti szervezet. A három év során két úgynevezett bachelor dolgozatot, szakdolgozat és évfolyam-munka, készítenek, védéssel, bizottság előtti államvizsgálóval fejezik be a tanulmányokat.

A diploma tiszti kinevezést, az életkortól és a szolgálati idő hosszától függően akár századosit is jelent, tiszti beosztást valamint magasabb illetményt biztosít. A bachelor alapképzés tananyagát vizsgálva érdekes következtetésre juthatunk. Azonnal szembetűnik az építkezés a korábbi tiszthelyettes képzés anyagára és a megszerzett jelentős szakmai gyakorlatra. Ennek megfelelően sok téma, mely mondjuk nálunk a felkészítésben egyértelműen indokolt, itt hiányzik. A szak megnevezésének megfelelően teljes súllyal vezetői felkészítés történik. Ha csoportosítani kívánjuk a feldolgozott anyagot ez azonnal szembetűnővé válik. Bár bizonyos tantárgyak besorolásán vitatkozni lehet, megkísérelhetünk arányokat kimutatni. 29 modulban körülbelül 70 tantárgy szerepel. A vezetés, management néven futó egységek kb. 636 óra (40%) a legerősebb terület. Ehhez kapcsolódik még, az érdekesség kedvéért külön számolva a kommunikációs felkészítés, 200 óra (13%). Egyértelmű és imponáló a tiszti-vezetői kompetenciákra törekvés. A vonalat tovább erősíti, hogy a két nagy dolgozatra 192 órát biztosítanak és ezek témája is az irányítói tevékenység. Az angol oktatás 96 óráját szintén szituációs megbeszélésekkel, kiselőadásokkal töltik ki. A rendőrségi szakszolgálatokra, szolgálati ágakra 136 órát (9%), a jogi ismeretekre 240 órát (15%) fordítanak. Természetesen ilyen rendszer összeállítása csak az ott kialakult beiskolázási feltételek és karrierív mellett lehetséges.

A **master képzést** 2009-ben indították öt éves akkreditációval. Ez Ausztriában az első és egyetlen magasabb szintű rendészeti vezető felkészítés. A szak megnevezése „Stratégiai Biztonsági Management” ahol az osztrák szóhasználatban a „biztonsági” kifejezés alatt „rendészeti”-t is érthetünk, németül „Strategisches Sicherheitsmanagement”. A diploma megnevezése „Master of Arts in Security Management”. Négyeszeszteres levelező szak. A képzés célcsoportját olyan személyek alkotják, akik a rendőrség, vámőrség, tűzoltóság, katasztrófavédelem, minisztériumok, az állami közigazgatás, az önkormányzatok, a honvédség vezető beosztásaiban biztonsági/rendészeti kérdésekkel foglalkoznak, ezen a területen szakreferensek, magánbiztonsági cégeknél hasonló tevékenységet folytatnak, az állami krízis- és katasztrófa menedzselés területén dolgoznak. A mostani hallgatók között öt olyan található, aki nem a rendőrségnél dolgozik. Évente húsz helyet írnak ki. Érdekes a felvételi rendszer, szintén három lépcsőben. Az első feladat meghatározott témában két dolgozat készítése, majd ezek értékelése. További eljárásra negyven főt hívnak be, akikkel egy pszichológiai tesztet végeznek, illetve egy vizsga szituációs játékon vesznek részt ahol a nyújtott teljesítményt egy kétfős bizottság ítéli meg. Az ezt követő felvételi beszélgetésre, melyen a minisztérium képviselője is részt vesz, harminc főt hívnak vissza. Eredményesség szempontjából ezt a harminc jelentkezőt besorolják és felterjesztik. Mivel húsz hely van, ha valaki kiesik, az utána következők előrébb kerülnek.

Mivel a BA képzés röviddel ezelőtt lett alapítva, a felvételizőket a korábbi főiskolai diplomákkal várják társadalomtudományi, vezetéselméleti, gazdasági területen szerzett végzettséggel. A jövőben számíthatnak az itt BA diplomát szerzettek visszatérésére. A négy szemeszter alatt a résztvevők 1176 tanórát teljesítenek, általában félévenként 8x3 nap összevonásban. A negyedik szemeszter a diplomamunkára irányul kisebb óraszámmal. A vezetői felkészítés módszertanilag jellemző és kiemelkedői megoldásai a nagyszámú hadijátékok melyeken krízis- és katasztrófa helyzetek megoldását, nagy rendőri erőket megmozgató események, tüntetések, sportrendezvények biztosítását modellezzik. A két évet természetesen a diplomamunka megvédése és az államvizsga zárja. A belügyminisztérium számításai szerint a minisztériumban és alárendelt szerveinél körülbelül 250–300 vezető beosztású személynek lesz szüksége erre a MA diplomára. Mindenképpen figyelemre méltó és elgondolkodtató, hogy az osztrák Szövetségi Rendőrség tisztigényét évi 20–25 fő képzésével rendezik.

Az iskolán működik egy **pedagógiai felkészítés** is mely nem része a két képzésnek és nem ad diplomát. A Biztonsági Akadémia szerveinél kiképző, oktató beosztásban dolgozó munkatársak részére

két szemeszteres tanfolyamot vezetnek le a főiskolán mely pedagógiai, didaktikai kérdéseket dolgoz fel és egy tanúsítvány kiadásával zár.

Tantárgyi táblázat a Stratégiai Rendészeti Management master képzéshez

1. Szemeszter

Tantárgy	Heti óraszám	Össz óraszám	Kreditpont
Sztratégiai vezetés változása az időben	1,5	24	3
Biztonságpolitika és stratégia	3	48	6
A biztonság változása a társadalmi fejlődésben	1,5	24	3
Kriminológiai jelenségek és beavatkozások	3	48	6
Vezetési elméletek és doktrínák	1,5	24	3
Csoportok és döntések, gyakorlat	3	48	3
Csoportok és döntések, szeminárium	1,5	24	3
Tudományelmélet	1,5	24	3
Összesen	16,5	264	30

2. Szemeszter

Etika és korrupció leküzdés	1,5	24	3
Emberjog	1,5	24	3
Válság és reagálás	1,5	24	3
Számítógépes terrorizmus és szervezett bűnözés	1,5	24	3
Szervezés és vezetéselmélet	1,5	24	3
Stratégiai kontrolling	1,5	24	3
Meggyőzési és tárgyalási stratégia	3	48	3
Vezetői felkészítés	3	48	3
Médiák és krízis kommunikáció	1,5	24	3
Minőségi módszerek	1,5	24	3
Összesen	18	24	30

3. Szemeszter

Nemzetközi szervezetek, státuszok	1,5	24	3
Stratégiai együttműködés, gyakorlat	3	48	3
Nemzeti krízismanagement	6	48	6
Krízismanagement gazdasági aspek-	1,5	24	3

RENDESZETI FELSŐOKTATÁS

tusai			
Krizismanagement technikai össze- tevéi	1,5	24	3
Nemzetközi és EU jog, alkotmány	1,5	24	-
Nemzetközi jogaktusok alkalmazása	1,5	24	-
Pénzügyi management	1,5	24	3
Nyilvános magánkapcsolatok	1,5	24	3
Szervezési kultúra	1,5	24	-
Változtatások módszerei	1,5	24	-
Mennyiségi módszerek	1,5	24	3
Statisztika	1,5	24	3
Összesen	25,5	360	30

4. Szemeszter

Stratégiai rendőri vezetés különleges helyzetekben	3	48	3
Helyzetértékelés	1,5	24	3
Gyakorlás és fejlesztés	1,5	24	3
Diploma munka szeminárium	1,5	24	3
Diploma munka	6	96	18
Összesen	13,5	216	30
4 szemeszter összesen		1128	120

Tantárgyi táblázat a Rendőri Vezetés bachelor képzéshez

5. Szemeszter

Alapok: alkotmány és a hatóságok szervezete	1	16	2
A biztonsági igazgatás területei	1	16	2
Alapok: emberjogok	1	16	2
Önmanagement és időtervezés	3	48	3
Bevezetés a projektmanagementbe	1,5	24	3
A management alapjai	1,5	24	3
Személyi management	1,5	24	3
Tanulási és előadási technikák	2	32	4
Bevezetés az etikába	1	16	2
A kommunikáció pszichológiai alapjai	4	64	4
Kommunikációs gyakorlat	2	32	2
Összesen	19,5	312	30

2. Szemeszter

Alkotmányjog és a biztonsági igazgatás szervezete	1	16	2
Emberjogok	1	16	2
Büntetőjog és büntető eljárásjog	2	32	4
Közigazgatási jog	2	32	4
Biztonsági rendőrségi törvény	2	32	4
Fegyverhasználati jog	1	16	2
Közlekedési szolgálat	1	16	2
Fegyver és eszköz kiképzés	2	32	2
Szolgálati etika	0,5	8	1
Politológia és szociológia	1	16	2
Információ továbbítás	0,5	8	1
Kapcsolattartás a médiákkal	1	16	1
Angol: jogesetek	1,5	24	3
Összesen		264	30

3. Szemeszter

EU jog, nemzetközi jog alapjai	1	16	2
Polgári jog, eljárásjog	1	16	2
Közigazgatási eljárásjog	1	16	2
Határszolgálati esetek	1	16	2
Kriminológia, bűnügyi technika, elmélet és helyszín	1,5	24	3
Bűnügyi rendőrségi szolgálat	0,5	8	1
Szolgálati és illetményjog	2	32	4
Vezetés és szervezés	1,5	24	3
A projektmanagement alkalmazása szervezésben	0,5	8	1
Pszichológia	1,5	24	3
Kommunikáció krízishelyzetekben	3	48	3
Munkacsoportok vezetése és moderálás	1	16	1
Angol: bevetési esetek	1,5	24	3
Összesen	17	272	30

4. Szemeszter

Taktika és közbiztonsági szolgálat	3	48	6
Bűnügyi stratégia	0,5	8	1
Állami rendőrségi szolgálat	0,5	8	1
Fegyelmi jog	1	16	2
Szervezeti és személyügyi fejlesztés	1	16	2
Angol: konferenciák és megbeszélések	1,5	24	3

RENDESZETI FELŐOKTATÁS

Nyilvánossági management	0,5	8	1
Költség számvetések	1	16	2
Döntéshozatal krízishelyzetekben	1,5	24	3
Bevetések kidolgozása	1,5	24	3
Minőségi módszerek	1,5	24	3
Mennyiségi módszerek	1,5	24	3
Összesen	15	240	30

5. Szemeszter

Személyi képviselői jog	0,5	8	1
Szövetségi alkalmazotti jog	1	16	2
Eljárás, visszaélés hatalommal és korrupció esetén	0,5	8	1
Eljárás panasz esetén	1	16	2
Angol: stratégiák bemutatása	1,5	24	3
Kontrolling	1	16	2
Állami költségvetési előírások	0,5	8	1
Vezetési eljárások közbiztonsági szolgálatban	1,5	24	3
Vezetési és törzsmunka veszélyhelyzetekben	3	48	3
Integratív hadijáték: rendőrség	6	96	6
Minőségi módszerek alkalmazása	1,5	24	3
Mennyiségi módszerek alkalmazása	1,5	24	3
Összesen	19,5	312	30

6. Szemeszter

Szakedolgozat készítés	2	32	3
Szakedolgozat rendőri bevetés	4	64	6
Szakedolgozat rendőri vezetés	4	64	6
Szakmai gyakorlat	13	0	13
Szakmai gyakorlat feldolgozása	2	32	2
Összesen	25	192	30
Hat szemeszter összesen		1592	180